

Π.Α.Σ.Ο.Κ.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΛΟΥΚΑΣ Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

106 80 ΑΘΗΝΑ
ΧΑΡΙΑ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 50
ΤΗΛΕΦ. 36 09 831-7
TELEX: 221173 PSK GR
TELEFAX: 3606958

Αθήνα, 14 Μαΐου 1998

ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
16 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

***Α. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ &
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΣ***

**1. Η Κοινωνική Πολιτική ακρογωνιαίος λίθος της φυσιογνωμίας
του ΠΑΣΟΚ**

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα είναι το κόμμα της κοινωνικής πολιτικής, η οποία αποτελεί τη συνιστάμενη κάθε στρατηγικής παραμέτρου, είτε αναφέρεται στον επαναπροσδιορισμό της κομματικής φυσιογνωμίας, είτε στους προσανατολισμούς εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας, είτε στους αναπτυξιακούς βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους.

Νέες τεχνολογίες και νέα συστήματα οργάνωσης στην εργασία, στην επικοινωνία ή στον τρόπο ζωής, παγκοσμιοποίηση και περιφερειακές συνενώσεις, Οικονομική Νομισματική Ένωση και Πραγματική

Ευρωπαϊκή Σύγκλιση, όλα κρίνονται από τη σκοπιά του αποτελέσματος για το κοινωνικό σύνολο, τον πολίτη. Η αριστερά οφείλει να διαμορφώσει ένα νέο κοινωνικό μανιφέστο στο πεδίο της Ε.Ε. που θα ενσωματώσει τις αξίες του Ευρωπαϊκού πολιτισμού:

*Για ισότητα (κοινωνική, οικονομική, πολιτική)

*Για ελευθερίες (απρόσκοπτη άσκηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων) και

*Για κοινωνική αλληλεγγύη

Η σύγχρονη όμως πραγματικότητα είναι σκληρή για τους εργαζόμενους.

Η εποχή της πλήρους απασχόλησης θεωρείται από πολλούς νομοτελειακά παρωχημένη. Η εργασία ως μορφή, περιεχόμενο, δομή και αξία βρίσκεται σε συνεχή υποβάθμιση.

Στα συστήματα συλλογικής διαπραγμάτευσης οι εργαζόμενοι στερούνται διαπραγματευτικής βάσης. Γενικότερα οι δημοκρατικοί θεσμοί αντιπροσώπευσης και συμμετοχής χάνουν το περιεχόμενό τους και τη δυναμική τους σ' ένα περιβάλλον οικονομικής βίας. Το κόστος, δε, της παραγωγικής ανασυγκρότησης, του οικονομικού και κοινωνικού εκσυγχρονισμού χρεώνεται κυρίως στους εργαζόμενους, στους μικρομεσαίους και στα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα.

Το κοινωνικό κράτος που αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία του ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης και «κοινωνικής ευημερίας» σήμερα βρίσκεται σε κρίση και αμφισβήτηση. Οι νέες συνθήκες της παγκοσμιοποίησης, των νέων τεχνολογιών και το πέρασμα από τη βιομηχανική κοινωνία στην κοινωνία της πληροφορικής άλλαξαν τα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, οι παρεμβατικοί μηχανισμοί του κράτους δεν είναι αποτελεσματικοί. Η εμφάνιση των νέων «επικίνδυνων» κοινωνικών

ομάδων, των ανέργων, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων, αλλά και των κυμάτων των μεταναστών, από τη μια πολλαπλασιάζουν τις ανάγκες και κατά συνέπεια τους απαιτούμενους πόρους και από την άλλη διαμορφώνουν συνθήκες πόλωσης και «κοινωνικής έκρηξης».

2. Παγκοσμιοποίηση και κοινωνική πολιτική

Ο υψηλός βαθμός διεθνούς επιχειρηματικής αλληλοδιείσδυσης και αλληλεξάρτησης των οικονομιών, μειώνει τα περιθώρια άσκησης εναλλακτικών εθνικών πολιτικών και ιδιαίτερα τα μικρότερα κράτη αναγκάζονται ν' ακολουθούν πολιτικές ταχύρυθμης προσαρμογής με συνέπειες ιδιαίτερα επώδυνες στο κοινωνικό επίπεδο.

Αυτό το δυσμενές διεθνώς κλίμα, όσον αφορά τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στο κοινωνικό επίπεδο τροφοδοτεί αντικοινωνικές συντηρητικές ή απλά καιροσκοπικές συμπεριφορές απέναντι στις κατακτήσεις των εργαζομένων και στο υπάρχον σύστημα Προστασίας αλλά και σε κάθε προσπάθεια βελτίωσής του.

Παράλληλα ενισχύει συμπεριφορές αναδίπλωσης στα κεκτημένα και παραγνώρισης των νέων δεδομένων.

«Τα αρνητικά φαινόμενα που απαριθμήσαμε έχουν και έναν θετικό πυρήνα, που μια άλλη πολιτική μπορεί να τον αποκαλύψει και να τον αξιοποιήσει προς όφελος των εργαζομένων και όλης της κοινωνίας. Αυτή την πολιτική έχουμε υποχρέωση να διατυπώσουμε. Δεν μπορεί να είναι επιστροφή στο παρελθόν που το ξεπέρασαν οι εξελίξεις» (Κ. Σημίτης).

Στο οικονομικό επίπεδο το μεγαλύτερο όφελος από τη παγκοσμιοποίηση είναι εφικτό υπό προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές απαιτούν την υιοθέτηση του κατάλληλου μείγματος οικονομικής πολιτικής, του κατάλληλου συνδυασμού των μέσων οικονομικής πολιτικής στο εσωτερικό κάθε χώρας, την ευστάθεια των πυλώνων των

εθνικών οικονομικών και την απουσία αποσταθεροποιητικών κινήσεων κεφαλαίων.

Στο θεσμικό επίπεδο που επηρεάζει άμεσα τη κοινωνική πολιτική, τα διαφορετικά υποδείγματα διεθνούς ένταξης παρατηρούμε να εμφανίζουν έναν διεθνή καταμερισμό διαφοροποιημένων θεσμικών ρυθμίσεων προς τους οποίους οι χώρες μπορούν επιλεκτικά να προσανατολιστούν επιλέγοντας το κατάλληλο μείγμα θεσμικών ρυθμίσεων, σύμφωνα με το θεσμικό «συγκριτικό τους πλεονέκτημα».

3. Ανταγωνιστικότητα, Προσαρμογή και κοινωνική πολιτική

Η τάση για παγκοσμιοποίηση επιβάλλει μεν μηχανισμούς πειθαρχίας στις επί μέρους οικονομίες προκειμένου να αυξήσουν ή να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, όμως το κυνήγι της ανταγωνιστικότητας δεν συμβαδίζει κατ' ανάγκη με χαμηλούς μισθούς και χαμηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας.

Υπάρχει μεγάλο χάσμα στην πολιτική αντίληψη για το ποιά είναι τα κέντρα βάρους μιας πολιτικής θεσμικών και διαρθρωτικών αλλαγών, τι λειτουργίες επιτελούν οι αλλαγές αυτές, τι συνδυασμοί διαρθρωτικών και θεσμικών πολιτικών ακολουθούνται και με τι επιπτώσεις στις κοινωνικές ομάδες και ισορροπίες. Κατά βάση το μείζον ερώτημα και η διαφορά είναι αν μία διαρθρωτική αλλαγή νοείται απλώς ως άνοιγμα πεδίου και ευκαιριών για την ανεξέλεγκτη λειτουργία των μηχανισμών της αγοράς και μόνο, ή αν αντιμετωπίζεται ως στόχος της κοινωνίας, η μορφή του οποίου θα υπακούσει σε κοινωνικές και πολιτικές επιλογές, που παρεμβαίνουν καθοριστικά στη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος.

Από την άποψη αυτή είναι ψευδές το δίλημμα που τίθεται συνήθως «οικονομική προσαρμογή ή ενίσχυση του συστήματος κοινωνικής προστασίας». Τα δύο ή θα συνδυαστούν ή δεν θα υπάρξουν καθόλου. Αυτό συμβαίνει επειδή οι δυναμικές οικονομικές επιδόσεις σε μεγάλο

βαθμό προϋποθέτουν κοινωνική συνοχή, διαφορετικά η αβεβαιότητα υποσκάπτει την αναπτυξιακή δυναμική. Από την άλλη πλευρά οι πολιτικές κοινωνικής συνοχής είναι πολύ δαπανηρές για να τις αντιμετωπίσει μια οικονομία που παραπαίει μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας. Είναι ανάγκη να προσδιορίσουμε το νέο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής.

Το νέο κοινωνικό κράτος θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις σύγχρονες ανάγκες και απαιτήσεις για περισσότερες θέσεις εργασίας (καθώς φαίνεται αναντίστρεπτη η τάση αύξησης της προσφοράς εργασίας, κυρίως με τη συνεχιζόμενη ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας). Για ανταπόκριση σε ετερογενείς και ποικίλες ανάγκες που υπαγορεύονται από τα ποικίλα συμβόλαια εργασίας που δεν εμπίπτουν πλέον σε έναν ενιαίο κανόνα, για ανακούφιση των ομάδων που βλέπουν την ιστορία να απαξιώνει τις τεχνικές δεξιότητες που διαθέτουν, για ευκαιρίες συνεχούς κατάρτισης και δια βίου επανειδίκευσης, για παροχή αξιόπιστων κοινωνικών υπηρεσιών προκειμένου να καλυφθεί το «κενό φροντίδας» που συνεπάγεται η οπισθοδρόμηση των οικογενειακών επικουρικών υπηρεσιών.

4. Η στρατηγική μας και η κοινωνική δράση των δυνάμεων της εργασίας.

α. Η συγκρότηση μιας νέας στρατηγικής στον κοινωνικό τομέα με κοινούς και καθαρούς στόχους που θα υπηρετούν τις αρχές της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής, είναι μια βασική προϋπόθεση για να οικοδομήσουμε το νέο Κοινωνικό Κράτος. Αυτή η νέα στρατηγική θα πρέπει να απαντήσει στον κοινωνικό αντίπαλο της σύγχρονης αριστεράς που είναι το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο με τις οδυνηρές επιπτώσεις στην κοινωνία και τους νέους κανόνες που επιβάλλει στην παγκόσμια οικονομία. Το χρηματιστικό

κεφάλαιο όσο εντείνει την κυριαρχία του, επιβάλλοντας τους δικούς του κανόνες στα ίδια τα Κράτη, υποτάσσει τους εργαζόμενους, ανατρέπει το κοινωνικό κράτος και στόχος του αποκλειστικός είναι η κερδοσκοπία.

Στο νέο τεχνικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον που διαμορφώνει ο νεοφιλελευθερισμός κυριαρχείται από τον ακραίο ατομισμό, τον σκληρό οικονομικό ανταγωνισμό, την ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών αγαθών - υγεία, παιδεία, ασφάλιση, πρόνοια, απασχόληση κ.α. - και την αντικατάσταση της αρχής της ισότητας και της αλληλεγγύης με αυτή της οικονομικής αποτελεσματικότητας.

Η νέα στρατηγική πρέπει να διαμορφώνει τους όρους για κοινή δράση των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμενων της εργασίας. Πρέπει να διαμορφώσουμε όρους κοινής δράσης της αριστεράς για να φτιάξουμε στις σημερινές συνθήκες την κοινωνία σύμφωνα με τις αξίες μας.

Η συνεργασία των αριστερών δυνάμεων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την επιβολή κανόνων και έλεγχο στη χρηματιστηριακή αυθαιρεσία είναι ο δρόμος για την αποτελεσματική διεκδίκηση του μέλλοντος.

Ασφαλώς και για τη συνεργασία υπάρχουν πολλά και γνωστά προβλήματα. Υπάρχουν τα ανοιχτά και πιεστικά προβλήματα του σήμερα που ζητούν άμεσες λύσεις: Η ανεργία, τα ελλείμματα του κρατικού και κοινωνικού προϋπολογισμού. Οι μεγάλες ελλείψεις στην παιδεία. Οι μεγάλες αδυναμίες του ΕΣΥ. Η πρωτοβάθμια Υγεία. Πρέπει ταυτόχρονα, να δώσουμε απαντήσεις σ' αυτά και ταυτόχρονα να αντιμετωπίζουμε τις συνέπειες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

Τι είναι για μας η επιδίωξη της κοινωνικής αλληλεγγύης και δικαιοσύνης; Όπως επισήμανε ο Πρωθυπουργός **Κ. Σημίτης** :

«Η επιδίωξη της κοινωνικής αλληλεγγύης και δικαιοσύνης γι' αυτό δεν είναι για μας ελεημοσύνη της κοινωνίας, αντιστάθμισμα που παρέχεται

για τις επιπτώσεις που προκαλεί η λειτουργία της αγοράς. Είναι στοιχείο οργάνωσης της κοινωνίας, στοιχείο ενσωματωμένο στην έννοια της πολιτείας και της κοινωνίας πολιτών αλλά και στην έννοια της ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής. Δεν είναι επικουρική πολιτική, συγκυριακή αντίδραση, παροχή σε αναλογική σχέση με άλλες επιδιώξεις. Ούτε αποτελεί παραχώρηση. Ούτε απευθύνεται μόνο στους φτωχούς, στους εκτός κοινωνίας, σ' αυτούς που έχουν περιέλθει σε κατάσταση ενοχλητικής για την κοινωνία απόγνωσης. Η κοινωνική πολιτική είναι έκφραση της νέας συλλογικότητας. Απόρροια της σοσιαλιστικής αντίληψης ότι η πολιτική πρέπει να εξασφαλίζει με θετικές πράξεις το πλέγμα εκείνο ουσιαστικών και ποιοτικών προϋποθέσεων ώστε όλοι να αναπτύξουν τη ζωή τους ελεύθερα και δημιουργικά. Η κοινωνική δικαιοσύνη και κοινωνική αλληλεγγύη αποτελούν προϋπόθεση της συλλογικότητας. Χωρίς αυτή τη προϋπόθεση η κοινωνία δεν νομιμοποιείται να ζητήσει αμοιβαίες υποχωρήσεις και κοινή συστράτευση.

β. Σήμερα, βρισκόμαστε μπροστά σε ένα μίγμα κράτους παροχών. Οφείλουμε συνεπώς, να αναζητήσουμε ένα νέο κοινωνικό κράτος, που θα παρεμβαίνει ορθολογικά, στη βάση των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης.

Όμως, η αναζήτηση αυτής της νέας ισορροπίας δεν είναι Ελληνικό μόνο, αλλά πανευρωπαϊκό πρόβλημα. Για πρώτη φορά, στη νεότερη ευρωπαϊκή, τουλάχιστον, ιστορία, η επανάσταση στην τεχνολογία και την επιστήμη και η ριζική αναδιοργάνωση των παραγωγικών δυνάμεων, όχι μόνο δεν συμβάλλουν στην βελτίωση της θέσης των εργαζομένων, αλλά αντίθετα, οδηγούν στην αφαίρεση των κοινωνικών δικαιωμάτων και τη μετατροπή της εγγυημένης μισθωτής εργασίας σε μια «μάζα» φθηνής και ανασφάλιστης απασχόλησης. Η εμφάνιση των νέων

αποκαλούμενων «επικίνδυνων κοινωνικών ομάδων» των ανέργων, των κυμάτων των μεταναστών, των φτωχών, των περιθωριοποιημένων, του λεγόμενου «Τέταρτου Κόσμου», από τη μια πολλαπλασιάζει τις ανάγκες, και κατά συνέπεια, τους απαιτούμενους πόρους και, από την άλλη διαμορφώνει συνθήκες «κοινωνικής έκρηξης» (Γαλλία, Γερμανία).

Κατά συνέπεια η απάντηση στο κρίσιμο και ιστορικό ερώτημα για το ρόλο των αριστερών και προοδευτικών κομμάτων, όπως το ΠΑΣΟΚ και των Ευρωπαϊκών λαών κάτω από τις συνθήκες αυτές δεν μπορεί πλέον να δοθεί σε εθνικό μόνο επίπεδο. Οι δυνάμεις της παγκόσμιας αγοράς και τα ισχυρά οικονομικά κέντρα που λειτουργούν σε υπερεθνικό επίπεδο, θα σαρώσουν οποιαδήποτε τέτοια προσπάθεια μέσα σύντομο χρονικό διάστημα. Η απάντηση θα πρέπει να δοθεί σε υπερεθνικό επίπεδο. Η διαμόρφωση ολοκληρωμένων κοινωνικών και αναπτυξιακών θεσμών σε διευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί και τη μόνη συνολική απάντηση στην προοπτική που διαγράφεται, να διανύσουμε μία περίοδο έντονων ανισοτήτων και κοινωνικών εντάσεων στην Ευρώπη τα επόμενα χρόνια.

Είναι, όμως, δυνατή η διαμόρφωση ενός παρόμοιου υπερεθνικού προτύπου ή μήπως οι δυνάμεις της αγοράς έχουν αποκτήσει τέτοια ιστορική αυτοδυναμική και έχουν επιβάλλει την ιδεολογική τους ηγεμονία, ώστε να θεωρούνται ακλόνητες; Τα ισχυρά οικονομικά κέντρα αρνούνται να αποδώσουν μερίδιο των κερδών τους, γιατί νιώθουν ισχυρά έναντι της πολιτικής εξουσίας. Δεν χρειάζονται πια τη βοήθειά της, όπως τις περασμένες δεκαετίες. Είναι πλέον αυτόνομα και διεκδικούν μερίδιο, αν όχι τη «μερίδα του λέοντος» από την πολιτική εξουσία, προσπαθώντας να επιβάλλουν τις βουλήσεις τους, είτε στη νομοθετική, είτε στην εκτελεστική εξουσία, με τα γνωστά μέσα διαπλοκών, εξαρτήσεων ή και ωμών εκβιασμών.

B. 16 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΣΥΓΧΡΟΝΟΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

1. Για το ΠΑΣΟΚ η κοινωνική πολιτική είναι συστατικό στοιχείο της φυσιογνωμίας του και της πολιτικής του στρατηγικής για κοινωνική απελευθέρωση και Κοινωνική Δικαιοσύνη.

2. Η κοινωνική μας πολιτική καθορίζεται από τα δεδομένα της διεθνούς και ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με τις κοινωνικές μας προτεραιότητες:

- Για Απασχόληση - Εκπαίδευση - Ποιότητα Ζωής
- Για Βελτίωση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων
- Για Διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων (Υγεία - Παιδεία - Ασφάλιση - Στέγη κ.α.)
- Για Κοινωνική Προστασία και Φροντίδα

3. Για το ΠΑΣΟΚ, Ανάπτυξη και Απασχόληση είναι οι όψεις του ίδιου νομίσματος. Η κοινωνική πολιτική είναι ουσιαστικό στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής. Το Κοινωνικό Κράτος είναι για μας μέσο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και προπάντων κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το Κοινωνικό Κράτος δεν είναι για μας ένα άθροισμα επιδομάτων και παροχών που χορηγούνται χωρίς κριτήρια για τις πραγματικές ανάγκες των επιδοτούμενων, χωρίς καμία αξιολόγηση για το αποτέλεσμα που έχουν.

4.Ο νεοφιλελευθερισμός επιδιώκει τη συρρίκνωση του Κοινωνικού Κράτους, τη μείωση των κοινωνικών δαπανών και τη μεταφορά κρίσιμων τομέων της κοινωνικής πολιτικής (υγεία, ασφάλιση, παιδεία, απασχόληση κ.α.) από τη δημόσια σφαίρα στον ιδιωτικό τομέα.

5. Οι δυνάμεις της αγοράς επιδιώκουν μέσω της παγκοσμιοποίησης, της επανάστασης της πληροφορικής να συμπίεσουν το κόστος παραγωγής -με απολύσεις, με συμπίεση των εισοδημάτων των εργαζομένων (άμεσο και έμμεσο κόστος), με αλλαγές στην αγορά εργασίας) και να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη αδιαφορώντας για το κοινωνικό κόστος, την ανεργία, τη φτώχεια και την περιθωριοποίηση. Με άλλα λόγια η ανακατανομή των κερδών από την αύξηση της παραγωγικότητας γίνεται προς όφελος του κεφαλαίου και σε βάρος της εργασίας. Για το νεοφιλελευθερισμό το κόστος της κοινωνικής αλληλεγγύης θεωρείται αβάσταχτο και το οικοδόμημα του Κράτους Πρόνοιας καταρρέει.

6. Οι σοσιαλιστές πρέπει να απαντήσουμε στις προκλήσεις που μπαίνουν από τη διεθνοποίηση της οικονομίας, τις νέες τεχνολογίες και τα εξαιρετικά οφέλη της παραγωγικότητας. Τις εξελίξεις αυτές δεν μπορούμε να τις σταματήσουμε. Μπορούμε όμως να τις επηρεάσουμε συμμετέχοντας στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Μπορούμε να εφαρμόσουμε πολιτικές που θα αμβλύνουν τις αδικίες και τις ανισότητες. Η παγκοσμιοποίηση και οι νέες τεχνολογίες δεν έχουν μονάχα αρνητικές επιπτώσεις. Μπορούμε να αναδείξουμε και τα θετικά αποτελέσματα. Στο νέο οικονομικό, κοινωνικό και τεχνικό περιβάλλον η απασχόληση αποτελεί για μας το βασικό κριτήριο στη βάση του οποίου η κοινωνία μας θα μετρήσει την επιτυχία ή την αποτυχία των πολιτικών μας για τον εκσυγχρονισμό, την ανάπτυξη και την ισχυρή Ελλάδα. Κοντά στην απασχόληση είναι όλες οι άλλες κοινωνικές μας προτεραιότητες.

7. Για να απαντήσουμε θετικά και αποτελεσματικά στις προκλήσεις των καιρών πρέπει ν' ανοίξουμε νέους δρόμους:

α. Να εξετάσουμε τη μείωση και τη νέα οργάνωση (ρύθμιση) της εργασίας. Στην «ευελιξία» της αγοράς εργασίας, ως αντίβαρο και κύρια

ως βασική παράμετρο στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας να εξετάσουμε την προοπτική του 35ωρου.

β. Να διαμορφώσουμε ένα ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης. Ένα ολοκληρωμένο, σύγχρονο και αποτελεσματικό «Κοινωνικό Ιστό Ασφάλειας».

γ. Να συνδυάσουμε τις απαραίτητες διορθωτικές αλλαγές στην οικονομία με υψηλά ποσοστά απασχόλησης, δημοσιονομική σταθερότητα στις τιμές, κοινωνική συνοχή, και συνεχή ανάπτυξη.

8. Το ΠΑΣΟΚ στη δεκαετία του 1980 κάλυψε σ' ένα σημαντικό βαθμό το κοινωνικό έλλειμμα στη χώρα μας και έβαλε τις βάσεις του Κοινωνικού Κράτους. Στη δεκαετία του 1990 βασική προτεραιότητα της πολιτικής μας είναι να προφυλάξουμε τις κοινωνικές δαπάνες από τις δημοσιονομικές πιέσεις που αντιμετωπίζουμε. Ταυτόχρονα βασική κατεύθυνση της πολιτικής μας είναι να διαμορφώσουμε, ένα νέο σύγχρονο Κοινωνικό Κράτος, ανάμεσα στη βαρβαρότητα που προτείνει ο νεοφιλελευθερισμός και στο παραδοσιακό πελατειακό Κράτος παροχών.

9. Η οικοδόμηση του νέου Κοινωνικού Κράτους απαιτεί μια αναζωογόνηση και διεύρυνση των ιδεολογικών και πολιτικών αναζητήσεων και προβληματισμών. Πρέπει να εμπλουτίσουμε το ιδεολογικό μας οπλοστάσιο απέναντι στο νεοφιλελευθερισμό. Να ξαναδιαβάσουμε την κοινωνική πραγματικότητα, να ιεραρχήσουμε ανάγκες, να βάλουμε προτεραιότητες στην πολιτική και τη δράση μας, να διαμορφώσουμε κοινωνική στρατηγική. Πρέπει να οικοδομήσουμε μια νέα συλλογικότητα στο εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον, η οποία θα εκφράζει τις αξίες του ευρωπαϊκού πολιτισμού, της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. Η αστάθεια και οι συνεχείς αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις πρέπει να μας προβληματίσουν σοβαρά. Πρέπει να

οικοδομήσουμε ένα νέο μοντέλο «Κοινωνικής Ευημερίας» που θα ενσωματώνει τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης, της προόδου και τα ιδανικά της δημοκρατίας.

10. Η διαμόρφωση ενός σύγχρονου Κοινωνικού Κράτους είναι δρόμος μετ' εμποδίων ανάμεσα στη φιλελεύθερη βαρβαρότητα της απορύθμισης του κοινωνικού κράτους και την παραδοσιακή παροχολογία που πλειοδοτεί σε κάθε αίτημα κοινωνικής ομάδας. Στο ΠΑΣΟΚ πρέπει να συζητήσουμε και να συμφωνήσουμε για το τι πρέπει να κάνουμε, σε ποιες αρχές και κατευθύνσεις θα κινηθούμε για να οικοδομήσουμε το νέο Κοινωνικό Κράτος που θα ενσωματώνει και θα εφαρμόζει τις αξίες και τους στόχους του σοσιαλιστικού κινήματος στα νέα δεδομένα:

α. Να συμφωνήσουμε ότι οι κλασσικές αναδιανεμητικές λειτουργίες του σύγχρονου κοινωνικού κράτους πρέπει να τροποποιηθούν σε αρκετές συνιστώσες τους. Να συμφωνήσουμε, ότι δεν υφίσταται πλέον πολιτική στήριξης του Κοινωνικού Κράτους με ελλειμματική χρηματοδότηση.

β. Να κινηθούμε στη κατεύθυνση βελτίωσης και αναβάθμισης των κοινωνικών υπηρεσιών (υγεία, παιδεία, πρόνοια, ασφάλιση, απασχόληση κ.α.) και όχι στη διαίωνιση της επιδοματικής πολιτικής. Ο δημόσιος κοινωνικός τομέας πρέπει να γίνει ανταγωνιστικός με τον ιδιωτικό τομέα. Τα κοινωνικά αγαθά δεν πρέπει να εμπορευματοποιηθούν.

γ. Η αρχή της καθολικότητας δεν θα πρέπει να αντικατασταθεί με την αρχή της επιλεξιμότητας και της μείωσης των κοινωνικών δαπανών κάτω από μια νεοφιλελεύθερη προσέγγιση, αλλά να τεθούν προϋποθέσεις και κριτήρια σχετικά με την πραγματική εξάρτηση του εισοδήματος των δικαιούχων, θεσμοθετώντας διαφανή και ελέγξιμα κριτήρια.

δ. Να τεκμηριώσουμε το αδιέξοδο μιας πολιτικής κρατικής συντήρησης ενός διαρκώς αυξανόμενου ποσοστού ανέργων και να στραφούμε πρωταρχικά στην επιδότηση της εργασίας και όχι της

ανεργίας. Να θεσμοθετήσουμε κίνητρα κινητοποίησης του άνεργου για επανένταξη στην παραγωγή.

ε. Να ενισχύσουμε τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και όχι τις παθητικές, με ιδιαίτερη μέριμνα στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των ανέργων, κυρίως των μακροχρόνια ανέργων αλλά και γενικότερα του ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού. Να δώσουμε έμφαση στη σύνδεση της εκπαίδευσης με την εργασία και τη παραγωγή, όχι με την έννοια της μονόπλευρης καλλιέργειας χρηστικής μάθησης, αλλά συνειδητοποιώντας την ταχύτατη αναβάθμιση της ειδικευμένης εργασίας παράλληλα με την ανάγκη διαρκούς βελτίωσης των δεξιοτήτων. Να επενδύσουμε στο ανθρώπινο δυναμικό με βαθιές τομές και μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.

στ. Να διαμορφώσουμε μια συνολική και μακροπρόθεσμη στρατηγική καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, ως πρόνοια για την επαπειλούμενη κοινωνική συνοχή. Σημαντική προτεραιότητα είναι η ενίσχυση των πολιτικών για εργασιακή και κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Μία γιγαντιαία προσπάθεια που επιχειρείται από την Κυβέρνηση σήμερα.

η. Να διαμορφώσουμε ένα δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας, ένα ελάχιστο εισόδημα σ' όλους αυτούς που εντάσσονται στις κοινωνικές ομάδες των αποκλεισμένων, όχι ως ελεημοσύνη, αλλά ως ελάχιστη κοινωνική αλληλεγγύη και πρόνοια. Το σύστημα πρόνοιας θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες όπως οικογένεια, νέοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, παλιννοστούντες κ.α., με έμφαση στην επίλυση του δημογραφικού προβλήματος (πολύτεκνοι, μονογονεϊκές οικογένειες κ.α.).

θ. Να εξασφαλίσουμε τη συνοχή και κοινή στόχευση των επί μέρους τομέων πολιτικής, ιδιαίτερα όσον αφορά τις επιπτώσεις της αναπτυξιακής και επενδυτικής πολιτικής στην απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις.

Οι διαδικασίες της Οικονομικής Σύγκλησης επηρεάζουν άμεσα τους προσανατολισμούς και τα περιθώρια άσκησης κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής. Γι' αυτό η δράση μας πρέπει να είναι συντονισμένη, με σαφή ευρωπαϊκή διάσταση.

ι. Η κοινωνική ασφάλιση βρίσκεται υπό την πίεση των αρνητικών δημογραφικών εξελίξεων, της εκτεταμένης ανεργίας, της διεθνοποίησης των οικονομικών και των μεγάλων δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Το παραδοσιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, που στηρίζονταν στην αλληλεγγύη των γενεών πρέπει να αλλάξει και να συμπληρωθεί.

Η εμπορευματοποίηση της κοινωνικής ασφάλισης δεν έχει θέση στο πρόγραμμα ενός σοσιαλιστικού κινήματος. Η ιδιωτική ασφάλιση μόνο συμπληρωματικά και στη βάση ενός αυστηρού θεσμικού πλαισίου μπορεί να λειτουργήσει. Οι αρχές και κατευθύνσεις της πολιτικής μας πρέπει να είναι:

- Ο δημόσιος και υποχρεωτικός χαρακτήρας της κοινωνικής ασφάλισης.
- Η θεσμική διοικητική ανασυγκρότηση του κοινωνικο-ασφαλιστικού μας συστήματος.
- Η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων αξιοποίησης των πόρων των ταμείων.
- Η θεμελίωση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος στις αρχές της αλληλεγγύης των γενεών και της ανταποδοτικότητας.

ια. Ένα αποτελεσματικό μέσο για τη μείωση των ανισοτήτων και αδικιών, για την ενίσχυση ενός σύγχρονου Κοινωνικού Κράτους αλληλεγγύης και ισότητας, είναι το δίκαιο φορολογικό σύστημα που θα

εφαρμόζει στην πράξη τη Συνταγματική αρχή της συνεισφοράς στα δημόσια βάρη όλων των Ελλήνων πολιτών ανάλογα με τις δυνάμεις τους. Οι «έχοντες και κατέχοντες» πρέπει πραγματικά να συνεισφέρουν και για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης, αλλά και κύρια για ελάφρυνση των βαρών των μισθωτών και των συνταξιούχων.

ιβ. Οι αλλαγές για το νέο Κοινωνικό Κράτος θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα ενός ευρύτατου κοινωνικού και πολιτικού διαλόγου ανάμεσα στο Κράτος, τα Συνδικάτα και τους εργοδότες και άλλες επί μέρους κοινωνικές ομάδες και ενώσεις. Η συμμετοχή των φορέων και της κοινωνίας σ' ένα τέτοιο διάλογο διαμορφώνουν συνθήκες ευρύτατης κοινωνικής συναίνεσης απαραίτητη συνθήκη για τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις στο χώρο της κοινωνικής πολιτικής και ταυτόχρονα τονώνουν τους δημοκρατικούς θεσμούς στη χώρα μας.

11. Η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας είναι περισσότερο από ποτέ αναγκαία και απαιτεί την άμεση και συνολική μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας στη χώρα μας, με ιδιαίτερη έμφαση στην ικανοποίηση του πολίτη από την επαφή του με τις υπηρεσίες υγείας. Τα φαινόμενα της παραοικονομίας στην υγεία, η εμπορευματοποίηση της υγείας, η υποβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η διοικητική καθυστέρηση, η κατάσταση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, η απρογραμμάτιστη και ανεξέλεγκτη χρηματοδότηση, η κατάσταση στα Νοσοκομεία και η όλη λειτουργία του ΕΣΥ., είναι ορισμένα από τα κρίσιμα στοιχεία για τις απαραίτητες τομές στον τομέα της Υγείας.

12. Η μετατροπή του ΕΣΥ σ' ένα σύγχρονο αυτοδιοικούμενο σύστημα, απαλλαγμένο από τις σημερινές δογματικές κρατικήστικές μεθόδους και διαδικασίες με την υιοθέτηση των σύγχρονων αρχών διοίκησης στο πλαίσιο λειτουργίας του ευρύτερου δημόσιου τομέα με

στόχο την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη βελτίωση της ποιότητας όλων των υπηρεσιών πρέπει να αποτελέσει το πρώτο βήμα για το ΕΣΥ του 21^{ου} αιώνα.

13. Βασικές προτεραιότητες και άμεσες παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση της υγείας είναι:

α. Ο καθορισμός των σχέσεων και των κανόνων ανάμεσα στο δημόσιο (ΕΣΥ) και τον ιδιωτικό τομέα. Να καθορισθούν αυστηρές αλλά δίκαιες προδιαγραφές χωρίς διακρίσεις προκειμένου να ξεπερασθεί το σημερινό άναρχο καθεστώς.

β. Ο χρηματοδοτικός και διοικητικός εκσυγχρονισμός του ΕΣΥ και η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

γ. Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου, αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας με στόχο την Πρόληψη και την Προαγωγή της υγείας και όχι απλά και μόνο την πρωτοβάθμια περίθαλψη.

δ. Ο σχεδιασμός για την κάλυψη των αναγκών όλης της χώρας σε οικογενειακούς γενικούς γιατρούς αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη του Ε.Σ.Υ.

14. Η θέσπιση ενός συνολικού και αποτελεσματικού συστήματος κοινωνικής προστασίας πρέπει να έχει ως βασικό στόχο την κάλυψη των αναγκών των ατόμων εκείνων και των αδύναμων κοινωνικών ομάδων που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους βιοπορισμού και αδυνατούν να ενταχθούν αποτελεσματικά στην αγορά εργασίας. Ο εκσυγχρονισμός των υπάρχοντων υποδομών πρόνοιας, η δημιουργία νέων θεσμών, η αποκέντρωση και η ενεργητική παρέμβαση της Τ.Α. μπορούν και πρέπει να αποτελέσουν τις βασικές προτεραιότητες για ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό Κράτος Πρόνοιας.

15. Το ΠΑΣΟΚ θεμελίωσε το Κοινωνικό Κράτος στη χώρα μας. Οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ είχαν πάντα ως βασική προτεραιότητα την κοινωνική πολιτική. Διατηρήσαμε και διατηρούμε τις κοινωνικές δαπάνες σε υψηλό επίπεδο σε μια περίοδο που σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι άλλες χώρες τις περιορίζουν. Ανοίξαμε με τόλμη και αντιμετωπίζουμε τα μεγάλα μέτωπα των προβλημάτων της Κοινωνικής Πολιτικής. Μια πολιτική που ιεραρχεί και οριοθετεί τις κοινωνικές ανάγκες και μάχεται να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σ' αυτές.

α. Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έχει ανοιχτό και μόνιμο μέτωπο για την καταπολέμηση της ανεργίας. Η συγκράτηση του ρυθμού αύξησης της ανεργίας. Η διαμόρφωση για πρώτη φορά σε εθνικό επίπεδο σχεδίου για τις πολιτικές και τις δράσεις καταπολέμησης της ανεργίας και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Οι μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα και οι επενδύσεις στην εκπαίδευση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού διαμορφώνουν μια νέα περισσότερο ελπιδοφόρα κατάσταση για την αντιμετώπιση της Ανεργίας. Στο πεδίο της Απασχόλησης θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό η αποτελεσματικότητα της πολιτικής μας. Η μείωση του χρόνου εργασίας στην προοπτική του 35ωρου μπορεί να συμβάλλει στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ο περιορισμός των υπερωριών, ο περιορισμός στην απασχόληση των συνταξιούχων σε συνδυασμό και με τα νέα μέτρα για την Απασχόληση μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

β. Στο πεδίο της αγοράς εργασίας, των εργασιακών σχέσεων και του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων η κυβέρνηση προσπαθεί να συνδυάσει τις οικονομικές απαιτήσεις -τις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές- με τις λιγότερες δυνατές συνέπειες στους μισθωτούς. Οι αλλαγές αυτές ασφαλώς και δεν γίνονται σε πεδίο ανθόσπαρτο στο κόμμα και στη κοινωνία. Η αστάθεια και συνεχής μεταβολή του

εργασιακού περιβάλλοντος δημιουργεί ανασφάλεια και αβεβαιότητα. Μάλιστα σε μια συντεχνιακά δομημένη κοινωνία με νοοτροπίες πελατειακές το εγχείρημα των αλλαγών γίνεται πιο δύσκολο. Χρειάζεται συνεχής διάλογος και πειθώ διότι οι αλλαγές ξεβολεύουν καταστάσεις. Ο διάλογος είναι απαραίτητο στοιχείο για να πετύχουν αυτές οι αλλαγές και να 'ναι αποτελεσματικές. Θα προχωρήσουμε μέσα από ρήξεις αν θέλουμε να κερδίσουμε το μέλλον.

16. Συμπερασματικά μπορούμε να ισχυρισθούμε ότι η ανάπτυξη ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους είναι το στοίχημα για την εποχή μας. Είναι η προϋπόθεση για την ομαλή κοινωνική εξέλιξη και για την διαμόρφωση μια κοινωνίας αλληλεγγύης και δικαιοσύνης. Αποτελεί ταυτόχρονα το Κοινωνικό Κράτος την απάντησή μας στην οικονομία της αγοράς, με νέες ευκαιρίες απασχόλησης, επενδύσεων και ενίσχυσης της Κοινωνικής Συνοχής.

Ομιλία

α. Αποστολίδης